

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради PhD 8744
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Буяк Галина Богданівна, 1976 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 1998 році Тернопільський державний педагогічний інститут за спеціальністю «Історія», аспірантка кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль, виконала акредитовану освітньо-наукову програму Історія та археологія.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Вченої ради Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль, від 29 квітня 2025 р. № 133, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – Бармака Миколи Валентиновича, доктора історичних наук, професора кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Рецензентів

Кліша Андрія Богдановича – доктора історичних наук, професора кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Сека Ярослава Петровича – кандидата історичних наук, доцента, доцента кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Офіційних опонентів

Деревінського Василя Федоровича – доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри політичних наук та історії Київського національного університету будівництва і архітектури.

Кравчука Леоніда Васильовича – доктора історичних наук, професора, професора кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін Тернопільського національного медичного університету імені І. Горбачевського

на засіданні «20» червня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки Галині БУЯК на підставі публічного захисту дисертації «Громадсько-політична і просвітницька діяльність Богдана Хаварівського (1948–2016)» за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Дисертацію виконано в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль.

Науковий керівник – Зуляк Іван Степанович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 03 Гуманітарні науки. Дисертація виконана державною мовою, відповідно до вимог МОН, освітньо-наукової програми закладу, специфіки галузі знань та спеціальності. Дотримано вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувачка має 7 опублікованих наукових праць, серед яких: 4 статті у наукових фахових виданнях України категорії Б; 3 публікації у збірниках матеріалів і тез конференцій.

Статті, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Галина Буяк. Становлення Богдана Хаварівського як особистості, громадсько-політичного і культурно-просвітницького діяча (друга половина XX – початок XXI ст.) Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Історія». Вип. 2(47). 2022. С. 67–74. URL: <http://visnyk-ist.uzhnu.edu.ua/article/view/266521>

2. Буяк Галина. Екслібрис у творчості Богдана Хаварівського. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки. 2023. Том 39. С. 256–267. URL: <https://sp-history.kpnu.edu.ua/uk/tom-39-2023/>

3. Галина Буяк. Громадсько-політична діяльність Богдана Хаварівського (кінець 1980-х – 1990-х рр.) Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: «Історія». 2024. Випуск 1. С. 20–25.

URL: <https://journals.tnpu.ternopil.ua/index.php/history/article/view/1266>

4. Галина Буяк. Публіцистика Богдана Хаварівського (липень 1975 – січень 1991 рр.). Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / головний редактор Іван Зуляк. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2024. Вип. 2. С. 16–24. URL: <https://journals.tnpu.ternopil.ua/index.php/history/article/view/1325>

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Бармак Микола Валентинович – доктор історичних наук, професор кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Без зауважень.

Кліш Андрій Богданович – доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира

Гнатюка.

1. Варто було б залучити до дисертаційного дослідження матеріали усної історії.

2. Доцільним було б дослідити середовище діячів культури, митців, громадсько-політичних діячів з якими контактував Б. Хаварівський.

3. Доречно було б докладніше проаналізувати, як публіцистична діяльність Б. Хаварівського впливала на громадську думку, формування патріотичних наративів, молодіжний рух у регіоні.

Секо Ярослав Петрович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

По-перше, варто було б більш детально відзначити значення залучених маловідомих джерел з державних і приватних архівів.

По-друге, підкреслити практичне значення роботи для розвитку регіональної історіографії, просвітницьких студій, музейної справи тощо.

По-третє, було б корисно вказати, які саме положення дисертації становлять важливий внесок в сучасну наукову думку.

Деревінський Василь Федорович – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук та історії Київського національного університету будівництва і архітектури.

1. У підрозділі 1.1 подано обмежений аналіз опрацьованої літератури, тому не можна повністю погодитися з твердженням, що «аналіз історіографії видань свідчить про те, що в опублікованих працях є чимало суперечностей і протиріч щодо громадсько-політичної і просвітницької діяльності Б. Хаварівського» (с. 96).

2. Поглибити аналіз соціокультурного контексту діяльності Б. Хаварівського, зокрема врахувати ширший вплив регіональних та загальноукраїнських суспільно-політичних процесів, що могли впливати на його діяльність.

3. Розширити джерельну базу дослідження, включивши більш різноманітні архівні матеріали, особисті свідчення сучасників, а також матеріали друкованих видань, щоб забезпечити більш комплексний огляд теми.

4. Приділити більше уваги порівняльному аналізу Б. Хаварівського з іншими визначними діячами подібного періоду, що сприятиме кращому розумінню унікальності його внеску.

5. Здійснити більш детальний хронологічний аналіз етапів громадсько-політичної діяльності Б. Хаварівського з акцентом на ключові історичні події, що впливали на його активність.

6. Розглянути питання впливу особистісних рис і світогляду Б. Хаварівського на специфіку його просвітницької діяльності, використовуючи методи психологічного аналізу або біографічного дослідження.

7. Акцентувати увагу на методах поширення просвітницьких ідей Б. Хаварівського серед різних соціальних груп, зокрема молоді та інтелігенції.

Кравчук Леонід Васильович – доктор історичних наук, професор, професор кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін Тернопільського національного медичного університету імені І. Горбачевського.

1. Наскільки діяльність Б. Хаварівського, розглянута у дисертації, мала вплив лише на тернопільське середовище, чи її вплив доцільно розглядати у ширшому – загальноукраїнському або діаспорному – контексті?

2. Наскільки поєднання історичного, культурницького та біографічного підходів у дослідженні виявилось ефективним для всебічного розкриття теми громадсько-політичної та просвітницької діяльності Б. Хаварівського? Які переваги та можливі обмеження такого міждисциплінарного методологічного синтезу простежуються у представленій роботі?

3. Яку функцію виконує публіцистична спадщина Б. Хаварівського в конструюванні його просвітницького образу? Чи є вона переважно

джерельною основою, що фіксує фактичний матеріал, чи виступає як аналітичний інструмент, який формує певну ідеологічно-оцінну модель?

4. Чи достатньо глибоко вам вдалося у дисертації дослідити взаємозв'язок між приватним життям Б. Хаварівського та його громадською та публічною діяльністю? Яким чином цей аспект міг впливати на комплексне розуміння його особистості і суспільної ролі?

5. Чи можна вважати, що традиції громадського служіння, притаманні родині Хаварівського, суттєво вплинули на формування його громадянської позиції? Яку роль відіграли соціокультурні чинники виховання у становленні його світогляду та активної громадської діяльності?

6. Якою мірою дослідження враховує вплив політичного та соціокультурного контексту другої половини XX – початку XXI ст. на громадсько-політичну діяльність Б. Хаварівського?

7. Наскільки обґрунтовано та всебічно розкрито в дисертації проблематику популяризації «Пласту» як складової частини громадсько-політичної активності Б. Хаварівського? Чи варто було б розглянути додатково вплив цієї діяльності на формування національної ідентичності у регіональному та загальнодержавному контекстах?

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Галині БУЯК ступінь доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія. Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради PhD-8744

Микола БАРМАК